

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Rezoluțiunea Adunării Naționale dela Alba-Iulia.

I. Adunarea națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara-Ungurească adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noemvrie (1 Decemvrie) 1918 decretază unirea acelor Români și a teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea națională proclamă în deosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprinse între râurile Murăș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea națională rezervă teritoriilor susindicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei aleasă pe baza votului universal.

III. în legătură cu aceasta ca principii fundamentale la alcătuirea noului Stat-Român adunarea națională proclamă următoarele:

1. Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judecă în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legislative și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.

2. Egală îndreptățire și deplină libertate autonomă confesională pentru toate confesiunile din stat.

3. Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, după comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârsta de 21 ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

4. Desăvârșita libertate de presă, asociare și întrunire; libera propagandă a tuturor gândirilor omenesci.

5. Reforma agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fide-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuințe latifundiile, i-se va face posibil țaranului să-și creieze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât, cât să o poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de-o parte promovarea nivelării sociale, de de alta parte potențarea producțiunii.

Muncitorimei industriale i-se asigură aceleași drepturi și avantagii, cari sunt

legiferate în celea mai avansate state industriale din apus.

IV. Adunarea națională dă expresiune dorinței sale, că congresul de pace se înfăptuească comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici depotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în aceasta adunare națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul monarhiei Austro-Ungare și uniți cu țara-mamă România.

VI. Adunarea națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate până aci în monarhia Austro-Ungară, anume națiunile: Ceho-Slovacă, Austro-Germană, Jugo-Slava, Polona și Ruteana și hotărăște, ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi Români, cari în acest războiu și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea națională dă expresiune multămitei și admirațiunii sale tuturor puterilor aliate, cari prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru războiu au scăpat civilizațiunea din ghiarele barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Banat și Țara-Ungurească adunarea națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română ori când și pretutindenea față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile, pe cari le va afla necesare în interesul națiunii.

Adeziunea Episcopilor români la Consiliul Național Român.

MARELUI SFAT AL NAȚIUNII ROMÂNE DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA ÎN ARAD.

Războiul mondial a scos la iveală principiul social atât de creștinesc, că fiecare popor are pe viitor dreptul a dispune liber asupra sorții sale. Noi subsemnații Episcopi ai bisericii ortodoxe-române și gr. cat. române — avem firma convingere, că interesele de viață ale neamului românesc, ai cărui păstori sufletesci suntem, pretind ca un categoric imperativ — înfăptuirea acestui drept de liberă dispunere și față de neamul nostru.

Dreptul acesta se va putea realiza numai dacă națiunea română va fi guvernată de fiii ei.

Dreptacea declarăm: că recunoaștem marele consiliu național român de reprezentant și conducător politic al națiunii române din Ungaria și Transilvania, simțindu-ne îndreptățiți și îndatorați — ca fii credincioși ai națiunii noastre — a conlucra din toate puterile la împlinirea aspirațiilor noastre naționale.

În ziua Sfinților arhangheli Mihail și Gavril 1918.

DR. DEMETRIU RADU,
episcop gr.-cat. de Oradea-mare.

DR. E. MIRON CRISTEA,
episcop ortodox român al eparhiei
Caransebeșului.

DR. IULIU HOSSZU,
episcop român gr.-cat. al Gherlei.

IOAN I. PAPP,
episcop ort.-român al eparhiei Aradului,
totodată și locțiitor de mitropolit.

DR. VALERIU TRAIAN FRENȚIU,
episcopul Lugojului.

Nr. 147/918 pres.

Cătră

iubitul cler al mitropoliei ortodoxe-române din Ungaria și Transilvania.

Ideile mărețe și creștinești din soliile marilor bărbați, pe cari duhul vremurilor de azi i-a ridicat de conducători ai celor mai alese popoare din lume, au produs o epocală prefacere și'n viața națională a poporului român din Ungaria și Transilvania.

Astăzi toată lumea recunoaște fiecărui popor dreptul de a dispune liber asupra sa. Fostul nostru Împărat și Rege Carol a renunțat la tron și, deslegând pe toți de jurământul făcut față de tron, a cunoscut și el pentru fiecare popor dreptul de a-și croi soarta sa.

În conștiința acestui principiu fundamental pentru viitoarea dezvoltare și organizare a poporului nostru român și a situațiunii, ce astfel s'a creat, trebuie să recunoaștem cu toții, că marea adunare națională convocată, sau mai bine și mai poporal zis

marele sfat al națiunii române,

dela care are să emaneze puterea și dreptul înaltei noastre stăpâniri naționale, este chemată să fie cea mai înaltă autoritate națională a poporului român. Acest mare sfat, fiind compus din Preasfinții Episcopi, din dignitarii Bisericilor românești, din membrii tuturor instituțiilor și așezămintelor noastre, din membrele Asociațiilor noastre de femei, din intelectuali, din meseriași și muncitorii industrial-comerciali, din țărani noștri și tinerii de bună speranță, cu un cuvânt din toate păturile sociale ale poporului — este înșasi națiunea întreagă, este reprezentantul ei cel mai genuin.

Sfânta tradițiune a Bisericii noastre ortodoxe răsăritene a fost în slujbele sale totdeauna cu deosebită luare aminte la autoritatea sau stăpânirea lumească. Cu atât mai vârtos trebuie să o facă aceasta Biserica poporului român, pusă pe temelii naționale. Neamul întreg și conducătorii ei, mai ales în acestea zile de prefacere, au lipsă de ajutorul Celui de sus. Drept-aceea Preasfințitul Sinod Episcopesc al mitropoliei ortodoxe-române din Ungaria și Transilvania — în scopul împlinirii aceluia ajutor — a aflat de lipsă a se întruni, și în fața situațiunii de azi a dispune următoarele:

1. Pomenirea persoanei Domnitorului se omite din toate rugăciunile, cântările și cetirile liturgice.

2. La serviciile divine principale și adecă la vecernie, utrenie și sf. liturgie în locul ecteniei pentru Domnitoriu ne rugăm astfel:

a) La ectenia mare: (Cu pace Domnului să ne rugăm.) adaugem: „Pentru înalta noastră stăpânire națională și pentru marele sfat al națiunii române — Domnului să ne rugăm.“

b) La ectenia întreită dela aceleași trei slujbe:

„Încă ne rugăm pentru înalta noastră stăpânire națională, și pentru marele sfat al națiunii române, pentru luminarea, îndreptarea, pacea, sănătatea, mântuirea și iertarea păcatelor lor — și pentruca Domnul Dumnezeu mai ales să le deie spor, și să le ajute

întru toate lucrările lor spre binele obștesc.“

c) La ieșirea cu sfintele daruri, după pomenirea Episcopului:

„Pe înalta noastră stăpânire națională și pe marele sfat al națiunii române, — Domnul Dumnezeu să le pomenească întru împărăția sa.“

3. La toate celelalte servicii divine — din toate molitvele, ecteniile, cântările și cetirile, — se lasă necetite părțile, în cari se pomenește Domnitor și n'au să fie înlocuite de fel. Tot astfel la proscomidie se omite scoaterea părțicelei pentru Domnitor.

4. La toate sf. liturgii — după rugăciunea amvonului — se cetește următoarea Rugăciune de îngenunchiare:

Iară și iară — plecând genunchii noștri — Domnului să ne rugăm.

Doamne Dumnezeul nostru! Păcătuit-am Ție și noi și părinții noștri; rătăcit-am dela calea adevărului și lumina dreptății nu ni-a strălucit nouă, și soarele nu ni-a răsărit nouă. Și iată robi suntem în pământul, ce ai dat părinților noștri, spre a mânca rodul lui și bunătățile lui.

Drept ești, Doamne, și drepte sunt judecățile Tale. Drept ești, Doamne, și toate lucrurile Tale, și toate căile Tale sunt milă și adevăr și judecată adevărată, și drept judeci în veac.

Cutremurat-ai pământul, Doamne! Cine este asemenea Ție mărit întru sfinți, minunat întru mărire, făcător de minuni!?

Iată, noi venim la Tine, că Tu ești Dumnezeul nostru, căci Tu ai zis: „O, poporul meu! Rana ta este dureroasă; pedeapsa fărădelegii tale împlinitu-s'a; scoală-te. Eu sunt Domnul Dumnezeu vostru; Eu sunt cu tine; de voi și nimici toate popoarele, între care Te-am împrăștiat, pe tine nu te voi nimici. Sfărma-voiu jugul de pe tine și voi rumpe cătușile tale; largi-voiu hotarele tale; aduna-vă-voiu dintre popoare și vă voi strânge din țările, în cari sunteți împrăștiați; restatori-voiu judecătorii tăi, ca mai nainte, și sfetnicii tăi, ca la început“.

Și acum, Doamne Dumnezeul nostru, cel mare, cel puternic, cel-ce păzești legământul și îndurarea; Dumnezeu cel mare în sfaturi, puternic în lucruri, ai căruia ochi pururea sunt deschiși asupra tuturor faptelor fiilor oamenilor; Cel ce înalți pe cei smeriți și ridici la mântuire pe cei ce plâng, care zădărnicești sfaturile celor vicleni, pentruca mâinile lor să nu împlinească cugetele lor: — să nu se pară mică înaintea Ta toată strămtoarea, ce a venit asupra noastră, a părinților noștri și asupra întreg poporului Tău.

Doamne, Tu stăpânești peste viață și peste moarte, și pogori la porțile iadului și iarăși ridici: — înaintea Ta aducem rugăciunile noastre, nu pentru dreptățile noastre, ci pentru multele Tale îndurări. Scoală-Te întru ajutorul nostru și mântuește-ne pentru mila Ta. Dă-ne ajutor, ca să scăpăm din strămtoare. Dumnezeu Mântuitorul nostru, ajută-ne nouă pentru mărirea Numelui Tău, ca să se sălășluiască mărire în pământul

nostru, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Acestea dispoziții sunt de natură provizorie până la statornicirea unor raporturi definitive în privința vieții de stat.

Arad, din ședința Preasfințitului Sinod Episcopesc al mitropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, ținută la 10 Noemvrie 1918.

Ioan I. Papp m. p.,
Episcopul Aradului, totodată
și locțiitoriu de mitropolit.

Dr. Miron E. Cristea, m. p.,
Episcopul Caransebeșului.

Se apropie ceasul mântuirii.

Armata română înaintează cu pași repezi spre interiorul Ardealului. Aeroplane românești au aruncat asupra orașelor și satelor număroase hârtii volante ce conțin proclamații felurite, cari toate îndeamnă populația la liniște. Asupra orașului Alba-Iulia s'a aruncat următoarea proclamație:

Marele cartier general.

Români!

Din înaltul ordin al Majestății Sale regelui Ferdinand I-ul, în urma chemării Comitetului național român, armata noastră a trecut Carpații. Pășim cu dragoste frățescă pe pământul Transilvaniei. Oștirea română vine în numele unor sfinte drepturi naționale și omenești pentru a garanta libertatea deplină a tuturor. Insuflețiți de aceste gânduri asigurăm pe toți locuitorii pământului românesc până la Tisa și Dunăre, fără deosebire de neam și lege, că vom păzi cu credință viața și avutul tuturor. Indemnăm deci întreaga populațiune ca sub pavăza oastei române să-și continue ocupațiunile obișnuite astfel ca viața normală în sate și orașe să nu sufere nici o tulburare. Fiecărui locuitor i-se va respecta libera exercitare a drepturilor sale cetățenești. Dar în același timp se pune în vederea tuturor, că orice încercare de a provoca disordine, de a săvârși acte de violență ori nesupunere se va pedepsi cu toată severitatea.

Șeful marelui stat major:

Prezanu.

Solia prof. Iorga.

Marele învățat și ilustrul cugetător al neamului nostru, d. Nicolae Iorga a trimis redacției „Românul“ următorul manuscris:

Între alte nerăbdătoare gânduri bune, care sboară astăzi spre voi, primiți și rostirea acestui gând al unuia, care s'a apropiat de voi, cercetând de mult, smerit, urmele trecutului, fără aș putea face închipuirea că viitorul va prelungi așa de repede până la deplina eliberare acest drum de lacrimi și de sânge.

Odată ne-am înfrățit în aceleași dureri, pe care înaintașii noștri au știut să le birue; soarta voește astăzi ca, după ce jertfa cea mai devotată a noastră, celor de aici a rămas zadarnică, aceeași Dreptate să încunune în aceeași clipă silințele noastre cu silințele voastre, îmbrățișând în aceeași răsplătire întreg neamul românesc.

Iași, 6 Noemvrie 1918.

N. Iorga.

Învățământul limbei maghiare în preparandia (școala normală) română din Arad.

— Fragment din monografia institutului. —

De **Dr. T. Botiș.**

(Urmare.)

Cu începerea anului școlar 1834/35 curentul de maghiarizare făcu un nou pas. Pe lângă scris-cetitul și aritmetica în ungurește se introduce în toate școlile naționale gr. neunite române și sârbe și gramatica limbei maghiare. Pentru a înlesni răspândirea gramaticii maghiare i-se reduce prețul la 1 fl. m. c. Profesorul de limba maghiară și învățătorii sunt îndrumați a insistă, ca tinerimea să și-o procure și a raporta în fiecare semestru despre progresul elevilor în limba maghiară.¹⁾

Serviciul gratuit al profesorului Dimitrie Ioanescu expiră cu finea semestrului I al anului școlar 1834/35. Inspectorul Temesváry dispune deci conferinței, ca pentru a se putea raporta la locurile mai înalte despre progresul elevilor în limba maghiară și pentru a i-se putea da lui Ioanescu leafia de profesor, la examenele trimestrale dela sfârșitul lui decembrie să invite comitatul și magistratul orașului. Acest examen trimestral din limba maghiară se ținu în 29 dec. 1834 cu o pompă neobicinuită la aceste examene. Din partea comitatului asistă o comisiune compusă din Ioan Vásárhelyi, fost vice-comite, Iosif Rozsa, protomedic, Alexandru Bujanovics de Agytelek, subnotar Paul Kéndrey de Marocsa și Felsőrepszeg, asesor comitatens, Emeric Edelspacher de Györök, pretore și românul Ioan Vanc jurat. Oaspeții sunt binevenți în numele tinerimei de preparandul Marian Cherlea prin o vorbire în limba maghiară, iar la sfârșit le mulțumim, tot prin o orație maghiară, elevul Moise Magdu. Examenul ținu mai multe ore. Răspunsurile elevilor din gramatica și aritmetica maghiară, scris și cetit, și traducere din românește în ungurește mulțumiră pe deplin. Comisia comitatului și magistratul orașului recunoscără prin atestate oficiale atât frumosul progres al elevilor, cât și meritele și ostănele profesorului Ioanescu. Vice-comitele Antonie Bánhidí, împedecat a asistă la examen, trimite consesului 20 fl. m. c., ca să premieze elevii mai buni în limba maghiară.²⁾

Pe lângă un astfel de zel și interes cunoștința limbei maghiare prinde rădăcini și progresă în detrimentul limbei materne.³⁾ Elevul George Cociuba, nobil din Curtacher, înaintează o rugare către corpul profesoral în limba maghiară. („Az Arad Várossában szépen virágzó Cs. Kir. Praeparator coll. nagyérdemű Tekintetes és Tiszteletes Professor Uraimhoz.⁴⁾

Îndrumările și admonițiile superiorităților, cari se publicau elevilor la toate ocaziunile și stăteau totdeauna afișate pe tabla neagră a institutului, pururea le aducea aminte profesorilor și elevilor, ca în propunerea și învățarea limbei maghiare să desvoalte tot zelul posibil, pentru că în viitor numai acei absolvenți vor obține stațiuni învățătoresști, cari știu limba maghiară.⁵⁾

În ce măsură se urcară pretenziunile în privința folosirii și cunoștinții limbei maghiare, se vede din gestul magistratului orașului Arad, care retrimite nerisolvit un act oficial al conferinței profesoral, pentru că e scris latinește și nu în limba maghiară.⁶⁾

Articolul de lege 2 dip 1844, care dispune că limba maghiară să fie limbă de propunere în toate școlile din Ungaria și că în corespondența oficială internă și externă toate oficiile bisericesti și civile din țară să folosească exclusiv de aceasta limbă, nu se execută cu rigoare în institutul nostru. Limba română a rămas și în viitor limba de instrucțiune a școlii. Ordinul consiliului locotenent regesc⁷⁾, că și în institutul nostru să se folosească limba maghiară, în actele oficiale, inspectorul Gyurkovich, la rugarea conferinței îl interpretează în sensul, că limba maghiară să se folosească numai în actele, ce se vor înainta la consiliul locotenent regesc și în corespondența „consesului“ cu alte oficii și iurisdicțiuni regești.⁸⁾

Conform acestei interpretări, începând cu anul 1845 și până în primăvara anului 1848, actele mai importante — matriculele și clasificările elevilor, — cari se înaintau prin inspectorat la consiliul locotenent regesc se scriu în limba maghiară, administrația internă a școlii însă — protocoalele și actele consesului — pre-

cum și corespondența cu inspectorul se facă tot în limba veche diplomatică a țării, în cea latină. În aceasta limbă corespondă și inspectorul cu consesul.

Cu atât mai zeloase erau comitatele în executarea legii. Paul Dadányi, pretore în comitatul Torontál acuză la vicecomitele Ladislau Karácsonyi pe directorul districtual al Timișului, totodată și director local al institutului nostru, că a aplicat un dascăl, care nu știe limba maghiară și că în preparandia din Arad se primesc elevi, cari nu sunt în curat cu „elementele mai înalte“ ale limbei maghiare. Primi însă un răspuns energic și frumos din partea corpului profesoral, care răspuns ieșit din peana profesorului suplent Vicențiu Babeș, poartă în sine duhul luptătorului de apoi⁹⁾.

¹⁾ Intimatul cons. loc. regesc, 26 aug. 1834, n-rul 23, 953. Rescriptul lui Temesváry din 18 sept. 1834, nr. 218. ²⁾ Prot. act. cons. 1834, nr. 74, 80, 1835, nr. 1, 2, 6, 11. Scrisoarea lui Bánhidí către conses. 24 dec. 1834. Atestatul oficial al magistratului Arad nr. 610/1834, al comitatului 30 dec. 1834. ³⁾ Prot. act. cons. 1842, nr. 76. ⁴⁾ Acta cons. 1834 nr. 61. ⁵⁾ Intimatele cons. loc. regesc, nr. 5026: 1841, nr. 31831: 1842, nr. 35859: 1843. Rescriptele lui Gyurkovich: nr. 187: 1841, nr. 1228: 1842 nr. 120: 1845, nr. 156/1846 ⁶⁾ Prot. act. cons. 1843, nr. 73. ⁷⁾ Intimatul din 14 ian. 1845, nr. 2283. ⁸⁾ Rescriptul lui Gyurkovich, nr. 242: 1845. Prot. act. cons. nr. 4, 8 ⁹⁾ Prot. act. cons. 1847, nr. 15, 32. Rescriptul lui Gyurkovich nr. 115/1847.

Tricolorul român în Bucovina.

— Un ordin de zi. —

Generalul *Petala*, comandantul corpului IV de armată română, care a intrat în Bucovina, a dat următorul ordin de zi:

Ofițeri și soldați ai corpului IV de armată:

Se împlinește un an de când prăbușindu-se împărăția rusească, frații noștri basarabeni ne-au chemat la ei, spre a desăvârși desrobirea începută, și a încheia unirea întreagă și veșnică a două țări surori.

Astăzi ursita neamului românesc, mergând spre împlinirea sa, ne chiamă pentru a doua oară.

Bucovina, pământ scump românesc, smuls de aproape două veacuri din trupul Moldovei, își îndreaptă glasul către noi și ne cere ajutorul armelor noastre spre a o mântui de focul aprins din clipa, în care victoria aliaților noștri a prăbușit pentru totdeauna împărăția Austro-Ungară.

Regele nostru iubit și cărmuitorii țării au răspuns chemării lor frățești și v'au ales pe voi, ostași ai Corpului IV, spre a duce cuvântul de pace și de unire pe ogorul românesc al Bucovinei.

Ostași!

În clipa, în care purtători ai unei solii atât de înalte și de sfinte, veți pași în țara care păstrează moaștele marelui Ștefan, să fiți pătrunși cu toții de măreția faptei, pe care o săvârșiți!

Să știți că de sub porțile Sucevei, vă privesc veacuri de jertfă și de vitejie românească, și că pământul pe care îl veți călca astăzi sub cutele steagului României Mari, cuprinde mormintele atâtor eroi, cari au luptat și au murit, pentru ca să se facă cu puțință înfăptuirea visului, pe care voi îl împliniți azi.

Insuflețiți de această măreață amintire a trecutului, fiți vrednici ostași de înaintașii voștri, de acei mucenici, cari au presărat câmpia cu trupurile lor, pe calea însângerată către acelaș ideal, care duce dela Șelimbăr la Mărășești.

Fiți vrednici de clipele mari, pe cari le trăiți, și aveți neclintit în fața ochilor voștri credința, că numai păstrând în toate împrejurările o disciplină de fier și fiind în tot timpul soldați ai cinstei, ai legalității și ai ordinii în apărarea avutului și onoarei locuitorilor, veți răspunde cu adevărat înaltei chemări, pe care providența și încrederea regelui v'au hărăzit-o vouă.

Cântând „Deșteaptă-te Române“ și înălțând către ceruri stindardul zdrențuit în lupte, mergeți ostași ai corpului IV, să cuceriți sufletele fraților Bucovinei și fiți soldați ai înfrățirii tuturor Românilor.

Iași, 24 Octomvrie 1918.

N. Petala,

comandantul corpului IV de armată, general de divizie.

INFORMAȚIUNI.

Consistor plenar. Consistorul nostru episcopal din Arad a ținut Marți, în 13/26 Noemvrie a. c., ședință plenară sub presiunea P. S. Sale părintelui nostru episcop *Ioan*, fiind de față asesorii: Mihai Păcățianu, Gheorghe Popoviciu, Mihai Lucața, Fabrițiu Manuilă, Traian Vățian, Dr. Gh. Ciuhandu, Iosif Moldovan, Vasile Goldiș, Victor Stanciu, Dimitrie Muscan, Petru Truția și Aurei Călnicean. S'a emis ca delegat al Consistorului la marea adunare națională din Alba-Iulia p. asesor Dr. Gh. Ciuhandu, s'a luat la cunoștință publicarea concursului pentru îndeplinirea protopopiatului B.-Comloș, s'a decis punerea în aplicare în mod provizor a regulamentului pentru regularea diurnelor în esmisuni oficiale, s'a întregit ajutorul de vesminte pentru profesorii și funcționarii consistoriali și s'a rezolvit și alte afaceri curente.

Hirotesire. P. S. Sa dl episcop diecezan *Ioan I. Papp* a binevoit a hirotesii întru protopresbiter pe p. Petru *E. Papp*, noul protopop al-Beiușului.

Rămas bun îmi permit a lua pe această cale și a mulțumi tuturor stimaților Domni Români, cari în timpul cât am fost aici m'au întimpinat cu cea mai călduroasă dragoste frățească. Arad, la 10/23 Noemvrie 1918. *Dr. Iosif Olariu*, director.

Sistarea prelegerilor. În institutul nostru pedagogic-teologic diecezan s'au sistat din nou prelegerile pe timp nedeterminat. S'au închis și celelalte școli din Arad.

„Libertatea“ reapare. După o amuțire de 3 ani reapare și escelenta noastră revistă populară „Libertatea“ din Orăștie, apare în fiecare zi. Abonamentul până la sfârșitul acestui an e 4 cor. O salutăm cu bucurie.

Regele României la București. Regele Ferdinand al României a intrat în ziua sf. Arhangeli în fruntea armatei române în București. I-s'a făcut o primire strălucită.

Soldații români din contingentele 1896—1900 nu sunt obligați să se prezinte la caderile lor, precum ordonează ministrul de război maghiar. În schimb însă sunt datori să se prezinte la Consiliul național român din localitate, unde se află și a se supune ordinelor lui.

„Gazeta Transilvaniei“ a încetat să mai apară. Statul național român din Țara Bârsei a luat în administrație averea „Gazetei Transilvaniei“ dela proprietarii ei de până acum și a sistat — până la alte dispoziții — apariția acestui ziar.

268 detronări în Germania. Numărul domnitorilor și al prinților moștenitori germani detronați și despoiați de dreptul succesiunii la tron se urcă la 268.

Limba română în școlile curat românești. Consiliul național caransebeșan — scriu zierele budapestane — a hotărât ca în școlile confessionale și comunale din dieceza Caransebeșului să se propună obiectele de învățământ numai în limba română.

Preot român împușcat de un jandarm. Preotul *Ioan Opriș*, paroh al Cristiușului, în protopopiatul Turda a fost împușcat de un jandarm, fără nici o vină, în 6 Noemvrie a. c., când se sfătuiă în liniște și bună rânduială cu poporeni săi, în drum dinaintea bisericii. S'a revoltat toată lumea de această faptă bestială și neomenoasă, la care nici preotul, nici poporul n'a dat pricină. Preotul a fost pușcat în spate, în fugă spre locuința lui, și a căzut sub un gard, unde a stat peste o oră, fără să cuteze cineva să-l ridice de frica jandarmilor sălbatici. Rănit de moarte preotul *Opriș* este transportat ziua următoare la spitalul din Turda, unde pe lângă toate îngrijirile date, a încetat din viață Vineri seara la 9 ore și jum. S'a cerut anchetarea cazului.

Numirea oficială. Guvernul maghiar a stabilit numirea oficială a Ungariei: „Magyar népköztársaság“ (Republica poporului maghiar). Guvernul se va numi: „A magyar népköztársaság kormánya“ (Guvernul republicii poporului maghiar).

Guvern național român peste Bucovina. După eliberarea prin trupele române, s'a alcătuit în Bucovina un guvern românesc sub presiunea

dlui Dr. Iancu cavalier *Flondor*, care e tot odată, și ministru de justiție, țin (în mod provizor). Dr. Sextil *Pușcariu*, cunoscutul scriitor, e ministru de externe, Dori *Popovici*, ministru de interne, baronul Nicu *Flondor*, ministru de finanțe și provizor ministru al apărării naționale, George *Serbu*, ministru de agricultură, Dr. Radu *Sbiera*, ministru de instrucție publică, Dr. Hipolit *Tarnovschi*, ministrul cultelor, Dr. Vasile *Marcu*, ministrul ocrotirii sociale și de alimentație, Dr. Max *Hackman*, ministru de comerț și industrie, Dr. Aurel *Zvikan*, ministru de lucrări publice, Dr. *Gheorghian*, ministrul sănătății publice. Consiliul național român este stăpân peste întreaga Bucovina. Comandantul jandarmriei austriace generalul Fischer, a fost transportat la Iași.

† **Victor Mihailoviciu**, un bun elev al institutului nostru teologic după lungi și grele suferinți și-a dat sufletul în mâinile Creatorului. În vacanța de vară, neavând ocupație, a fost trimis și el în comisia de recvirare, unde și-a contractat o boală, de care nu a mai putut scăpa. Pe lângă aceasta s'a mai legat de el și influența spaniolă, care apoi la și dus în groapă. Așa ne părăsise spre vecie un coleg de bună speranță, care avea să fie lumina nestânsă a poporului. Dar voința lui Dumnezeu e mare, ce să faci? Așa a tost să fie. Acum luându-ne dela el ultimul adio se zicem cu toți: Vecinică pomenirea lui! — A. C.

† **Ioan Crăciun**. Cu adânc regret ni-se anunță, că Ioan Crăciun, preot în Sacoșul-unguresc (dieceza Caransebeșului) a trecut la cele eterne. Părintele Crăciun a fost elev al institutului nostru teologic, după aceea ajuns preot în comuna Bozna din arhidieceză, apoi în Sacoș, unde după 6 ani de serviciu nu l-au cruțat nici pe el influența spaniolă, în care a și murit, lăsând nemângăiata soție și doi fii. Odihnească în pace! — A. C.

† **Văd. Anastasia Georgia n. Vlaicu** fără suferințe și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în 6/19 Noemvrie 1918 la 7 ore dimineața, în al 82-lea an al vieții sale. Inmormântarea s'a făcut după ritul bisericii ort.-rom. la 8/21 Noemvrie a. c. la o oră după amiază. Boroșineu, la 6/19 Noemvrie 1918. Odihnească în pace!

Pertractările de pace. Pertractările preliminare de pace se vor începe în 12 Decemvrie la Paris. După terminarea și subscrierea acestor pertractări se vor face concesii ușurătoare în condițiunile de armistițiu.

Ca conferința de pace, care se va ține probabil în Ianuarie la Versailles, Franța va fi reprezentată prin Clemenceau și Briand, Anglia prin Lloyd George, Baifour, printr-o deputație a muncitorilor și unul sau mai mulți reprezentanți ai coloniilor. Statele-Unite americane vor fi reprezentate prin Wilson, Lansing și majorul House. Italia prin Orlando și Sonnino, Iaponia prin Ohinta și Masuri, România prin T. Ionescu. Grecia prin Venizelos. Serbia prin Pasici.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: „*Biblioteca Semănătorului*“ Nr. 40 conținând **Cântări naționale** și anume: 1. Deșteaptă-te române. 2. Trei colori. 3. Pe-al nostru steag. 4. Răpirea Basarabiei. 5. Hora Sinaiei. 6. Drum bun. 7. Hora dela Plevna. 8. Hora Resbelului. 9. Cântec de războiu. 10. Vivat țara mea. 11. Limba românească. 12. Latina gintă. 13. Fii ai României. 14. Sunt vânător... 15. Trecerea Dunării. 16. Hora Severinului. 17. Hora Unirii. 18. Hora dela Grivița. 19. Hora Dorobanților. 20. Marșul anului 1848. 21. Marșul lui Iancu. 22. Marșul lui Mihaiu Viteazul. 23. Marș ostășesc. 24. Calcă Române. 25. Auzi buciul că sună. 26. Haideți frați cu arma 'n mână. 27. Mama lui Ștefan cel mare. 28. Ce e patria română. 29. Românul cătră Tătar. 30. Frunzuliță de stejar. 31. Adio la Carpați. 32. Cea din urmă noapte a lui Mihaiu cel Mare. 33. Peneș Curcanel etc.

Prețul 80 fil plus 20 fil. pentru porto. Se poate comanda dela Librăria diecezană din Arad (Deák Ferencz u. 35).

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

Ultoi de vie cu rădăcină se găsesc de vânzare la preotul **Petru Pelle** din **Miniș** (com. Arad). x—1

Concurse.

În baza ord. Ven. Consistor Nr. 1928/B 1918.— pentru îndeplinirea parohiei de cl. I **Beznea**, protopopiatul Pesteșului, se publică concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele: 1. Casă parohială, cu intravilan de 600□. 2. Curtea bisericii în natură. 3. Două jugh pământ arător. 4. Patruzeci jugh mici à 1200□ pășunat. 5. Birul dela 250 Nri de casă, jumătate vică cucuruz sfărmat. 6. Lemne de foc, după trebuință, aduse pe speșele proprii. 7. Stolele uzuat. 8. Pentru cinci capete de vite pășune liberă în pășunea comunală. Parohia fiind de cl. primă, dela recurenți se pretinde să aibă documentele recerute pentru această clasă.

Doritorii de-a ocupa această parohie, cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Beznea, să le înainteze Prea On. oficiu protopopesc în M.-Telegd, cu observarea strictă a §-lui 33 din regulamentul pentru parohii, având datorița a se prezenta în sf. biserică din Beznea, spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.
În conțelegere cu: **Alexandru Munteanu**, protopresbiter.

—□— 1—3
Pentru îndeplinirea postului de paroh din **Chișirigd** (Kisürögd) se publică concurs din nou cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Parohia este de clasa a II-a.
Venitele sunt următoarele: 1. Casa parohială cu grădină, supraedificate. 2. Una sesiune pământ (32 jugh. catastr.). 3. Dreptul de pășunat și pădure ce revine după pământul parohial. 4. Bir preoțesc de fiecare număr de casă cu pământ câte o măsură (30 litre) de grâu, iar dela cei fără pământ 30 litre cucuruz sfărmat, ori prețul curent. 5. Stolele îndatinate. 6. Întregirea dela stat, care însă parohia nu o garantează.

Contribuțiunea după pământ o va suportă jumătate parohul, jumătate biserica. Preotul va avea să catehizeze regulat, fără a pretinde ceva onorar dela parohie.

Reflecții au a se prezenta în termenul regulamentar — cu observarea strictă a Regulamentului în vigoare — în vre-o **Duminecă** în sf. biserică pentru a-și dovedi capabilitatea în cântări, tipic și oratorie.

Concursele ajustate sunt a se adresa comitetului parohial din Chișirigd, și a se înainta — cu documentele originale — la P. O. oficiu protopopesc ort. român din Oradea-mare.

Comitetul parohial.
În conțelegere cu: **Andrieu Horvath** m. p., protopopul Orăzii-mari.

—□— 1—3
Pentru îndeplinirea postului de **învățător** dela școala ort. română din **Ch.-Tărian** (Köröstarján), se scrie concurs, cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Venitele sunt: 1. Bani gata dela parohie 600 cor. 2. Stolele îndatinate 50 cor. 3. Cvartir corăspunzător, cu edificiile laterale și supraedificate, grădină (o parte a grădinei este ocupată cu materialul adunat pentru edificarea bisericii). 4. Întregirea dela stat este asigurată. La caz de învoială reciprocă, banii gata (600 cor.) se pot schimba în pământ și naturale.

Alesul va avea să provadă pe lângă învățământul cotidian și cel de repetiție, apoi cantoratul în și afară de biserică regulat; să instrueze elevii în cântări, să cânte cu ei în sf. biserică; să-i conducă regulat la sf. biserică și acolo să-i supravegheze

Reflecții vor înainta — în termenul legal — petitele adjustate cu 1. Atestat de botez. 2. Atestat despre eventualul serviciu. 3. Atestat de moralitate. 4. Atestat referitor la miliție. 5. Diploma de învățător — la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, prezentându-se în acest restimp în sf. biserică din Ch.-Tărian pentru a se arăta poporului și a-și dovedi capabilitatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.
—□— 1—3
Nr. 4055/1918.

Pentru îndeplinirea postului de **protopresbiter** în tractul **B.-Comloș** se publică concurs cu termen de **30 zile** compute

dela prima zi ce urmează după publicarea în organul oficios „Biserica și Școala“ cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală B.-Comloș:
a) Sesiunea aparținătoare parohiei protopresbiterale.

b) Birul parohial legal.

c) Stolele legale.

d) Eventuala întregire dela stat.

II. Din protopresbiterat:

a) Locuință liberă în casa tractuală, cu dreptul de folosire a intravilanului.

b) Retribuțiune dela dieceză pentru inspecția școlară și ședulele dela cununii în suma ce o va stabili sinodul eparhial.

c) Birul protopopesc dela fiecare preot din tract în suma anuală de 20 cor.

d) Diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale.

e) Speșele cancelariei protopopești în suma, ce o va stabili sinodul eparhial.

Toate darile și sarcinile publice după sesia parohială și după întreg venitul beneficiat le va suportă protopresbiterul alegând.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor diecezan recerșele lor instruite cu documentele de cvalificațiune prescise în §-ul 53 din Statutul organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din anul 1888 și anume: să dovedească, că au cvalificațiune recerută a reflectanților la parohiile de cl. I, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțamitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din șed. cons. dela 1/14 Noemvrie 1918.

Consistorul gr.or. român din Arad.

—□— 3—3
În temeiul ordinului consistorial cu Nr. Nr. 3739/1918 pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **F.-Varșand** devenită vacantă prin trecerea în deficiență a veteranului paroh Ioan Popoviciu prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, împreună cu dreptul de pășune. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intravilanele parohiale folosite de preot. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul este obligat a predică cel puțin de 2 ori în fiecare lună, a catehiză școlarii români ortodocși din comună fără alta remunerație și a suportă toate dările după beneficiul său preoțesc.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt datori ca recerșele adresate comitetului parohial din F.-Varșand ajustate cu testimoniu de cvalificațiune pentru parohii de **clasa primă**, cu testimoniu de maturitate, eventual cu atestat despre serviciul prestat, să-l înainteze oficiului protopopesc rom.-ort. din Șiria (Világos) în termenul concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiunilor cuprinse în § 33 din regulamentul pentru parohii și pe lângă încunostiințarea prealabilă a protopresbiterului tractual, vor avea a se prezenta în sfânta biserică din F.-Varșand spre ași arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, iar încât ar fi din alta dieceză să dovedească că au consensul Prea Sfințitului Episcop diecezan.

Dat din ședința comitetului parohial rom. ort. din F.-Varșand la 21 Octomvrie 3 Noemvrie 1918.

Ioan Popoviciu m. p., pres. com. par. **Petru Muntean** m. p., not. com. par.

În cogțelegere cu: **Mihail Lucuța** m. p., protopresbiter.

—□— 3—3